

VUvereniging NIEUWS MAART 2020

VUVERENIGING

Kunstenaar Thijs Biersteker eerste VUvereniging A Broader Mind Fellow

De VU zet zich in om de studietijd meer dan alleen kennisvergaring te laten zijn. Hiervoor is het programma A Broader Mind opgezet, waar nu voor het eerst een fellow bij is aangesteld.

FOTO: BENNING-GLADKOVA

Thijs Biersteker, oprichter van Woven Studio, heeft er al ervaring mee. Hij is een van de oprichters van de cursus Kunst, Ethiek en Empathie van de TU Delft, waarbij studenten worden gestimuleerd kunst te creëren over het onderwerp van hun studie. Zijn eigen studio is een duurzaam kunstatelier dat samenwerkt met wetenschappers en onderzoeksgroepen, musea en architecten teneinde hun wetenschappelijke vindingen of feiten op een andere dan gebruikelijke manier te communiceren. Hij vertaalt de wetenschappelijke feiten naar interactieve installaties die mensen raakt en in beweging brengt.

Bij de VU gaat Thijs studenten uitdagen om hun wetenschappelijke kennis te vertalen naar een maatschappelijke relevante boodschap, hij gaat studenten helpen hun eigen stem te vinden door middel van artistieke verkenningen, meehelpen het programma A Broader Mind verder vorm te geven en lezingen en workshops geven.

Het fellowship van A Broader Mind wordt ondersteund door VUvereniging. Alle gesubsidieerde projecten zijn te zien op: vuvereniging.nl/wijsteunen
 Informatie over Thijs Biersteker: www.thijsbiersteker.com
 – Woven Studio: www.wovenstudio.io

HAMER JIJ GRAAG OP DE INHOUD?

Het einde van de bestuurstermijn van Willem Schoonen nadert en daarom is VUvereniging op zoek naar een nieuwe voorzitter. Zie de advertentie verderop in dit blad en lees de column van Willem op pagina 4. Of bekijk de advertentie op vuvereniging.nl/vacature

Het kan zijn dat onderstaande programma's door de maatregelen rondom het coronavirus worden afgelast of verplaatst. Raadpleeg onze website voor het laatste nieuws.

DE GRONDWET VAN GRUNBERG

Speciale editie De Vrije Wereld op 9 APRIL

Vrije Schrijver Arnon Grunberg onderzoekt samen met VU-studenten en hoogleraar rechtsfilosofie Wouter Veraart onze grondwet. Vanuit literatuur en wetenschap bestuderen en bevragen zij de verschillende artikelen, waarbij de actualiteit hen soms voor uitdagingen stelt.

Er wordt gekeken naar de grondwet zoals deze is, of zoals deze misschien zou moeten zijn. Hierbij komen rechtsfilosofische vragen aan bod, maar ook fragmenten uit de wereldliteratuur die ons opnieuw kunnen laten kijken naar actuele ontwikkelingen. Onder leiding van hoogleraar straf- en strafprocesrecht Lonneke Stevens gaan we daarna gezamenlijk in gesprek.

De grondwet is al sinds eind 18e eeuw het fundament van onze rechtsstaat. Uiteraard hebben er flinke wijzigingen plaatsgevonden sinds deze tijd, maar zaken zoals vrijheid van godsdienst en de scheiding der machten zijn altijd van belang gebleven. Nog altijd is de grondwet de basis waarop onze staatsinrichting en onze samenlevingsregels zijn gebaseerd, ondanks de discussies die deze vaak oproept. Zo staat artikel 1 - 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld' - regelmatig in de belangstelling.

De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas.

Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar.

Meer informatie en reserveren: vuvereniging.nl/vrijewereld

BLINDE GEHOORZAAMHEID

Abraham Kuyperlezing door Arnon Grunberg op 14 mei

Als het nodig is verdedigen we onze democratische samenleving met geweld. De staat heeft het monopolie op geweld. Dit geweld dat onze samenleving moet beschermen, maakt ook slachtoffers. Mensen worden in gesloten instellingen geplaatst of worden uitgezonden naar oorlogsgebieden.

Hoe denken en spreken we over deze moderne mensenoffers? Aartsvader Abraham was bereid zijn zoon te offeren toen God het vroeg. Hij gehoorzaamde zonder te begrijpen waarom. Het lijkt een ontzettende angst die ons drijft in de verdediging van onze manier van samenleven. Ligt zo'n soort diepe angst aan de basis van onze ethiek en grondwet? Grunberg gaat samen met Kierkegaard en studenten op onderzoek uit.

Filosoof Victor Kal en hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde Jacqueline Bel (o.v.) reageren op de lezing. Grunberg nodigt Bastiaan Everink uit het programma muzikaal te verrijken. De wereldberoemde operazanger werd in de eerste golfoorlog als marinier uitgezonden. Onder leiding van Christine Otten gaat Grunberg vervolgens in gesprek met Charlotte Bouwman (onder voorbehoud). De jonge schrijfster en journaliste voert al maanden actie op het Binnenhof tegen de lange wachtlijsten binnen de GGZ. Een strijdtoneel waar ook mensenoffers gebracht worden.

Toegang: €15, (inclusief nieuwe publicatie van Arnon Grunberg). VU-medewerkers €7,50; Studenten en leden VUvereniging gratis. Zie agenda voor tijd en locatie. De Vrije Schrijver wordt ondersteund door VUvereniging.

VUvereniging ondersteunt vele projecten. We lichten er in elke nieuwsbrief een toe. Deze keer:

CONSORTIUM OXFORD-AMSTERDAM

Wat is de betekenis van ouder worden in de huidige samenleving? Wat verstaan ouderen zelf onder kwaliteit van leven? Uit welke aspecten bestaat goede zorg en welke vraagstukken leven er momenteel rondom forensische psychiatrie en stervenshulp? Promovendi en onderzoekers uit Oxford en Amsterdam bevragen en stimuleren elkaar regelmatig op deze onderwerpen in dit project. Suzanne Metselaar van Metamedica legt uit hoe het werkt.

WAAR DRAAIT DIT PROJECT OM?

Suzanne: "Uitwisseling en samenwerking. We hebben goede contacten met het prestigieuze Ethox Centre for Ethics and Humanities in Oxford. Vraagstukken rondom bio-ethiek waar we hier bij Metamedica en Filosofie mee werken, worden daar ook onderzocht. Met dit project bieden we promovendi en onderzoekers uit Amsterdam en Oxford de kans om bij elkaar op bezoek te gaan, kennis uit te wisselen, elkaar scherp te houden, samen te werken en een netwerk op te bouwen."

WAT VOOR VRAAGSTUKKEN KOMEN ER LANGS?

Suzanne: "Dat kan zeer divers zijn. We houden ons onder andere bezig met vraagstukken rondom veroudering, zorg en het einde van het leven, maar ook prenatale diagnostiek, gedrag rondom gezondheid en wilsbekwaamheid. Hierbij komen allerlei disciplines en technieken aan bod: neurowetenschappen, filosofie, psychiatrie, medische ethiek, brain imaging en genoombepaling, om maar wat te noemen. Bio-ethiek beslaat echt een breed veld.

KUN JE ZO'N VRAAG OF DILEMMA BENOEMEN?

Suzanne: "Mag je mensen verantwoordelijk houden voor slecht gedrag met betrekking tot hun gezondheid? Wat als iemand rookt, kan je hem of haar op een bepaald moment daarop aanspreken? Wat als zo iemand ziek wordt. Is alle zorg dan gerechtvaardigd, of moeten we onderscheid gaan maken tussen wel- en niet-rokers?"

"Moeten we onderscheid gaan maken tussen wel- en niet-rokers?"

Dit zijn natuurlijk vragen waar politiek en zorgverzekeraars onder druk van een toenemende zorgfinanciering mee komen. Wij kijken multidisciplinair naar deze vragen en nemen ook zaken als sociale rechtvaardigheid en solidariteitsbeginselen mee. Het gaat ook om bewustwording. Waar kan een bepaalde techniek bijvoorbeeld toe leiden? Als we nu met *genome sequencing* in prenatale tests dingen tegenkomen, wat voor keuzes kom je dan voor te staan? Het is van belang dat

onderzoekers, klinici, maar ook beleidsmakers zich hiervan bewust zijn."

EN DAN LAAT JE DE BEANTWOORDING OVER AAN HET WERKVELD?

Suzanne: "Nee, dat doen we niet. Bio-ethiek is echt toegepaste ethiek. We doen zelden of nooit géén uitspraak. Normatieve claims, bezwaren of ethische voordelen komen eigenlijk altijd naar voren. Dat leidt meestal tot concrete aanbevelingen."

OVER DE SAMENWERKING: GAAT DAT NIET VANZELF?

Suzanne: "Als je al een netwerk hebt is dat natuurlijk makkelijker dan als je aan het begin van je carrière staat. Het gaat echt om het stimuleren van een nieuwe generatie. Het is ontzettend leerzaam om met vakgenoten over je eigen onderzoek te kunnen praten. Zo presenteren promovendi bijvoorbeeld hun promotieonderzoek. Vervolgens gaan we met z'n allen kritische vragen stellen. Wel op een goede manier hoor. De Engelsen noemen het *friendly inquisition*. Zo'n ervaring is om meerdere redenen erg waardevol. Anderen doen kennis op over een onderwerp of een ander gezichtspunt, de promovendus leert presenteren, discussiëren, en krijgt waardevolle tips en inzichten. Het is ook een uitstekende voorbereiding op de promotie zelf. Daarnaast is dit een Brexit-proof samenwerking. We doen het informeel, op basis van wederzijdse gastvrijheid. Het is mooi om dat op deze manier in stand te kunnen houden."

[Meer info over dit project met links naar de winter- en summerschools is te vinden op \[vuvereniging.nl/oxfordamsterdam\]\(http://vuvereniging.nl/oxfordamsterdam\)](#)

Column van Willem Schoonen

DE EERSTE VACATURE STAAT OPEN

FOTO: MAARTJE GEELS

Elders in deze nieuwsbrief vindt u de advertentie waarmee VUvereniging op zoek gaat naar een nieuwe voorzitter. De reden is dat mijn tweede en laatste termijn ten einde loopt.

Officieel eind volgend jaar pas, maar vice-voorzitter Duco Stadig en ik zijn tegelijk begonnen, en het leek ons niet verstandig om tegelijk te vertrekken. Ik ga in de loop van dit jaar, Duco in de loop van het volgende. Dat garandeert een stabiele overgang.

Twee termijnen zijn in het bestuur van VUvereniging het maximum. En dat is maar goed ook. Vladimir Poetin heeft net een grondwetswijziging geregeld waarmee hij tot 2036 president van Rusland zou kunnen blijven. Als dat gebeurt, wat de Russische kiezer moge verhoeden, zal hij 36 jaar aan de macht zal zijn. Je vraagt je af waarom iemand dat wil. Misschien is dat een domme vraag, een dictator als Poetin vindt in zijn ego, in zijn portemonnee en in zijn omgeving redenen genoeg. Maar zo lang aanblijven is behalve ondemocratisch ook onverstandig.

Niet alleen dictators maken deze fout. Ik ken in mijn eigen vak – de journalistiek – genoeg voorbeelden van mensen die zo lang aan het roer bleven staan dat ze een last werden voor hun eigen krant. Weinig mensen zijn in staat zichzelf doorlopend te vernieuwen. Toch is dat wat een krant nodig heeft (en niet alleen een krant). Vuistregel op onze redactie is daarom dat je iedere vijf, zes jaar iets anders gaat doen. Mensen gaan van buitenland naar sport, van kunst naar politiek enzovoort. Het heeft het nadeel dat je opgebouwde expertise weggooit en op een nieuw terrein weer bij nul moet beginnen. Maar het houdt journalisten fris en daarmee de krant.

“Weinig mensen zijn in staat zichzelf doorlopend te vernieuwen.”

VUvereniging vervangt komende anderhalf jaar niet alleen twee bestuurders, maar verkiest in 2021 ook een nieuwe ledenraad. Aan alle leden daarom de vraag of zij zichzelf willen kandideren voor een functie in het bestuur of voor een zetel in de ledenraad, en zo nee: of mensen kennen die ze graag op die posities zouden willen zien. Neem even de tijd om daarover na te denken. Het is voor de vereniging, en voor VU en VUmc, van groot belang.

Veel dingen gaan goed. De programmering van activiteiten bijvoorbeeld, met ondermeer de maandelijkse edities van de Vrije Wereld in de hortus. De ondersteuning van projecten met kapitaal van de vereniging loopt goed. En de samenwerking met de bestuurders van de instellingen is prima. Maar er liggen nog uitdagingen. De huidige ledenraad is niet helemaal tevreden met het eigen functioneren en zint op verbetering. De vereniging moet nieuwe leden werven om voldoende basis te houden. Ze kan en moet meer bekendheid krijgen bij studenten en medewerkers. En er wordt nu gekeken hoe vereniging en universiteit samen kunnen gaan in het werven van fondsen voor onderzoek en onderwijs. Die zogenoemde vierde geldstroom wordt voor universiteiten steeds belangrijker, en de vereniging kan er een natuurlijke rol in spelen.

Er ligt mooi en belangrijk werk.

SCOTT SHAPIRO GEEFT LEZING BIJ LANCIERING PACS

Op 19 december 2019 was het moment daar: de officiële lancering van het Centre for Peace and Conflict Studies (PACS). Scott Shapiro, professor of Law en professor of Philosophy aan Yale Law School, beschreef in een boeiende lezing de kenteringen binnen de internationale systemen van recht, oorlogsvoering en territoriale opvattingen. Deze

hebben geleid tot een nieuwe wereldorde waarin oorlogen geen geoorloofd middel meer zijn om conflicten te beslechten. Shapiro leverde in 2017 een van de meest besproken bijdragen aan het onderzoeksveld als co-auteur van het

boek *The Internationalists: How a Radical Plan to Outlaw War Remade the World*. Het publiek, onder wie ca. 50 minorstudenten, kreeg daarbij uitgebreid de gelegenheid in gesprek te gaan over de betekenis van internationaal recht in heden en toekomst.

Bij deze officiële lancering verzorgde Duco Stadig namens VUvereniging een introductie op PACS.

VUvereniging speelde een belangrijke rol binnen de oprichting van het netwerk, door begin 2017 een aantal wetenschappers uit verschillende faculteiten bij elkaar te brengen om de thematiek van oorlog en vrede op de VU zichtbaarder te maken. Het aanbieden van de minor Peace and Conflict Studies is hier onderdeel van.

ALGORITMES AAN DE MACHT?

Wat is Artificiële Intelligentie, wat kan het, strekt het ons alleen tot voordeel, of kleven er ook gevaren aan? Hierover ging *De Vrije Wereld* van 12 mei. Doordat spreker Lucas Fleuren niet kon komen - hij werkt op een intensive care afdeling en had te maken met strenge maatregelen i.v.m. het coronavirus - hadden de andere twee sprekers meer ruimte, die ze met veel plezier vulden.

Hoogleraar Guszti Eiben, grootvader van de eerste robotbaby ter wereld, liet ons zien welke vormen van AI op dit moment zichtbaar zijn. Beperkte machines, zoals een stofzuigrobot, maar ook ver ontwikkelde, zoals de robot van Boston Dynamics. Op dit moment zijn toepassingen van AI nog hooggespecialiseerd. Een chirurgische robot kun je benoemen als een geavanceerde pincet. Dat kan hij zeer nauwkeurig, maar vraag 'm niet om de vaat uit- en in te ruimen.

Eibens overtuiging is dat AI een zeer grote vlucht gaat nemen en onze levens ingrijpend zal veranderen. Hij onderstreepte dat het belangrijk is om oog te hebben voor bias. Datasets kunnen een afwijking of vertekening hebben, waarmee een interpreterend systeem modellen kan ontwikkelen die deze vertekening verder versterkt. Moeten we hier bang voor zijn? Evert Haasdijk van Deloitte ging in op de *black box* die AI kan zijn, en die we ook volgens hem moeten zien te vermijden.

Want hoe kunnen we modellen of beslissingen beoordelen als we niet meer kunnen achterhalen hoe deze tot stand gekomen zijn? De kans op bias door een beperking in een dataset is altijd aanwezig en kan catastrofaal zijn voor de uitkomst van een op zich logische redenering. Hij liet zien dat er methoden zijn die kunnen aantonen dat een systeem in de fout gaat en waarom. We hoeven niet bang te zijn voor AI, maar voor systemen die zichzelf niet kunnen

beargumenteren. AI dient transparant te zijn en technologie om dit te bereiken is aan het ontstaan. We hebben een solide methodologie nodig om AI te analyseren en te valideren. Zolang hieraan wordt voldaan hebben we niet zoveel te vrezen.

De artiest Someone vertelde over haar fascinatie voor kunst en technologie. Zelf maakt ze gebruik van *augmented reality* voor de kunst die bij haar muziekalbums hoort. Van door AI gecomponeerde muziek was ze minder onder de indruk: alles zit erin, maar het mist eigenheid, een ziel. Aan bezieling ontbrak het in elk geval niet in haar optredens. Prachtige akoestische songs, loepzuiver en met veel gevoel.

Bekijk foto's van de bijeenkomst op www.facebook.com/vuvereniging

De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas. Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar. Meer informatie en reserveren: vuvereniging.nl/vrijewereld

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

AGENDA

Door maatregelen rondom het coronavirus zijn er de afgelopen tijd reeds bijeenkomsten geannuleerd. Het kan voorkomen dat ook onderstaande programma's worden afgelast of verplaatst. Raadpleeg onze website voor het laatste nieuws.

09/04/2020	De Grondwet van Grunberg - speciale editie De Vrije Wereld Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
16/04/2020	Terugkeer van IS-vrouwen en -kinderen: gevaar of morele plicht? Tijd: 20:00 uur. Locatie: Gereformeerde Kerk Lisse, Heereweg 105, Lisse
14/05/2020	De Vrije Wereld - Misdaad en straf Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
14/05/2020	Blinde gehoorzaamheid. Abraham Kuyperslezing Arnon Grunberg Tijd: 20:00 uur. Locatie: Westerkerk, Prinsengracht 281, Amsterdam
23/05/2020	Jihad van Liefde (verplaatst van 24 maart) Tijd: 19:30 uur inleiding (o.v.); 20:30 uur voorstelling Locatie: Cultuurcentrum Griffioen, Uilenstede 106, Amstelveen

Kijk voor het meest actuele programmaoverzicht op www.vuvereniging.nl.

MISDAAD EN STRAF

De Vrije Wereld op 14 mei

Van een plofkraak tot drugshandel, de moord op een advocaat en het oprollen van een groot internationaal netwerk van criminelen. We horen er veel over in de media, maar hoe wordt er vanuit de wetenschap onderzoek gedaan en bijgedragen aan oplossingen voor verschillende vormen van criminaliteit? Wie zijn de verdachten en daders? Moeten we hen harder straffen of juist niet? En hoe gaan we om met complexe internationale misdaden, waarbij soms zelfs staten of regeringen betrokken zijn? De Vrije Wereld duikt in de verhalen achter het nieuws en laat wetenschappers aan het woord die hun nieuwste inzichten delen.

De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas.

Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar.

Meer informatie en reserveren:

vuvereniging.nl/vrijewereld

NIEUWSBRIEF PER E-MAIL ONTVANGEN?

Wil je deze nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Stuur dan een e-mail met je e-mailgegevens naar vereniging@vu.nl. Ook wanneer je geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen kun je mailen naar dit adres.

Voorzitter gezocht. ^(v/m)

VUvereniging zoekt een nieuwe voorzitter. Voor deze uitdagende, bezoldigde functie zoeken we een stevige persoonlijkheid (v/m) die het boegbeeld kan zijn van VUvereniging en een gezaghebbende positie kan innemen jegens de bestuurders van VU en VUmc. Dit in verband met naderend einde van de termijn van de huidige voorzitter, Willem Schoonen.

VUvereniging is de onafhankelijke rechtspersoon waarvan VU en VUmc uitgaan, en die waakt over hun bijzondere karakter en identiteit. Vanwege die onafhankelijkheid komen medewerkers van VU en VUmc niet voor deze bestuursfunctie in aanmerking. Zij mogen wel anderen voordragen en kandidaten suggereren.

Informatie over inhoud en voorwaarden van deze functie is te verkrijgen bij de secretaris van VUvereniging, Annemarie Bibo (a.bibo@vu.nl / 06 273 398 29) en bij voorzitter Willem Schoonen (w.j.schoonen@vu.nl).

Belangstelling?

Mail korte motivatie & cv naar a.bibo@vu.nl.
Deadline: 15 april a.s.

VUVERENIGING